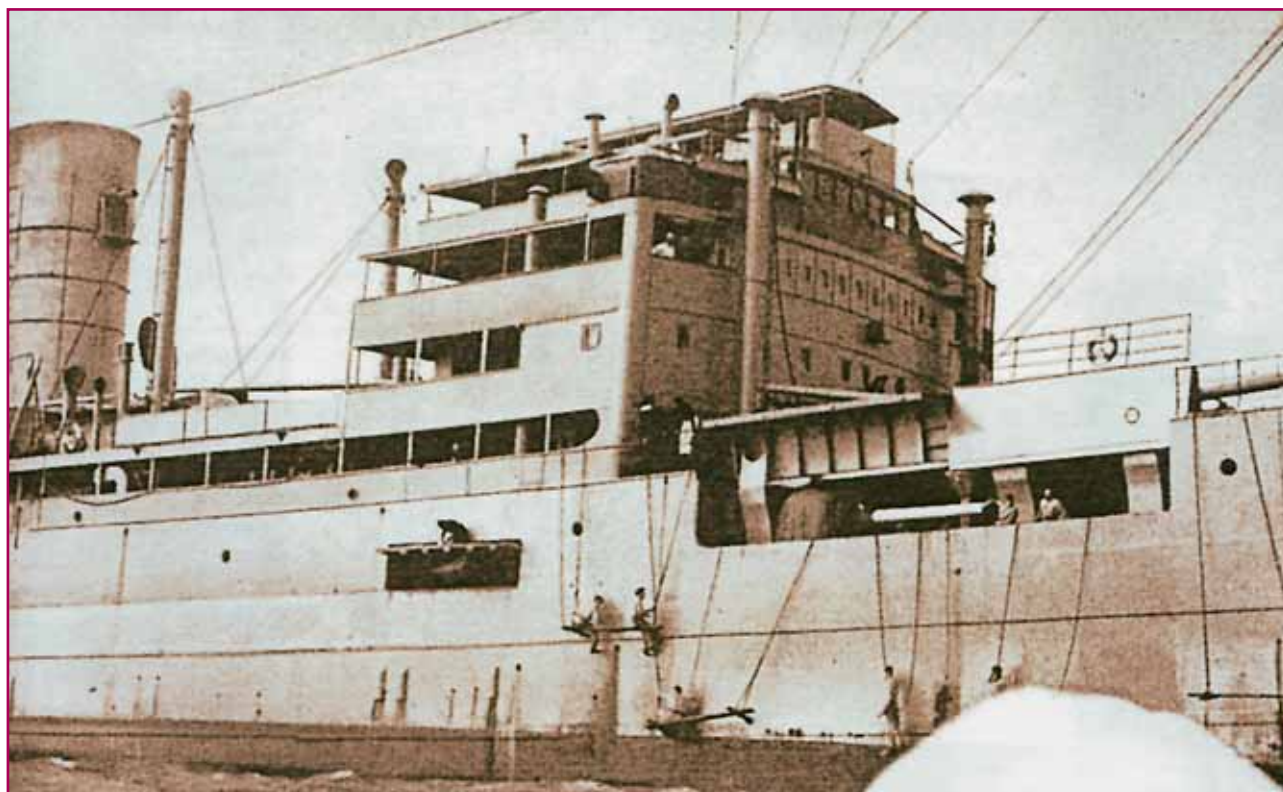

Το επιδρομικό «Atlantis»

Ένα φάντασμα στον Ωκεανό

Β' ΜΕΡΟΣ

ΤΟΥ Αντιναυάρχου (ε.α.), Ξενοφώντας Μαυρογιάννη ΠΝ

Το «Atlantis» με σηκωμένα τα παραπέτα όπου εμφανίζονται τα πλευρικά πυροβόλα.

Νέο θύμα το «Commissaire Ramel»
Βρισκόμαστε στις 20 Σεπτεμβρίου 1940. Το γερμανικό επιδρομικό αναζητεί νέα λεία σύμφωνα με τις καινούργιες πληροφορίες που έχει στην κατοχή του. Παραμένει σταματημένο μεσοπέλαγα για να εξοικονομήσει καύσιμα. Ο άνεμος είναι νοτιοανατολικός εντάσεως 4 Μποφώρ που προκαλεί ελαφρύ κυματισμό.

Όσο νυχτώνει, η θάλασσα γίνεται περισσότερο ταραγμένη. Γύρω στις 11 το βράδυ ο οπτήρας αναφέρει πλοίο στο βάθος του ορίζοντα και το «Atlantis» αρχίζει την προσέγγιση. Μετά μισή ώρα βρίσκεται σε θέση επίθεσης χωρίς το άγνωστο πλοίο να έχει αντιληφθεί την παρουσία του. Μεσάνυχτα. Η απόσταση μεταξύ των δύο πλοίων συνεχώς μικραίνει. Στις

00.30 είναι 3.700 μέτρα. Ο «κυνηγός» παίρνει παράλληλη πορεία και ελαττώνει ταχύτητα στους 8 κόμβους. Το θύμα συνεχίζει ανύποπτο τον πλου του μέχρις ότου το γερμανικό σημαίνει με το φανό περιορισμένου τομέα: «Μη χρησιμοποιήσετε τον ασύρματο» και ταυτόχρονα ρίχνει μπροστά από την πλήρη μία προειδοποιητική βολή. Το άγνωστο πλοίο συμμορφώνεται και κάνει κράττει τις μηχανές. Είναι το γαλλικό επιβατικό «Commissaire Ramel» της «Μεσαζέρι Μαριτίμ», 10.060 τόνων, το οποίο φωτίζεται συνεχώς με τον πρωραίο προβολέα του επιδρομικού, παρά τον κυματισμό που επικρατεί. Οι ναυτικοί γνωρίζουν ότι αυτό απαιτεί τέλειο συγχρονισμό πνευματικής και μυϊκής ικανότητας. Η απόσταση έχει ελαττωθεί στα 1.400

μέτρα όταν ο αξιωματικός ασυρμάτου αναφέρει ότι ο αντίπαλος στέλνει ραδιογραφήματα. Αμέσως ο Ρόγκε διατάζει «Πρόσω ολοταχώς» και το επιδρομικό αρχίζει τους κανονιοβολισμούς. Μετά τον πόλεμο, αντιναύαρχος πλέον ο Ρόγκε, θα πει: «Πίστευα ότι θα μπορούσα να συλλάβω το πλοίο χωρίς τη χρήση βίας για να το χρησιμοποιήσω για μεταφορά κρατουμένων, αλλά ανατράπηκαν τα σχέδια από τη στιγμή που χρησιμοποίησε τον ασύρματο προδίδοντας τη θέση μας».

Σε μήκος κύματος 600 μέτρων το γαλλικό στέλνει το σήμα κινδύνου RRRR (Raider) πλάτος 28° 25' Νότιο, μήκος 74° 23' Ανατολικό, βαλλόμεθα». Είχε ξεσηκώσει τον κόσμο. Αμέσως ο σταθμός του Μωρίτσιους αλλά

και άλλοι παράκτιοι σταθμοί άρχισαν να αναμεταδίδουν το σήμα κινδύνου. Ήταν βέβαιο ότι θα ακολουθούσε τρελό κυνηγητό για εντοπισμό του επιδρομέα.

«Πυρ ταχύ», διατάζει ο Ρόγκε και 49 βλήματα φεύγουν από τα στόμια των γερμανικών πυροβόλων που εκρήγνυνται στο μέσο του γαλλικού πλοίου την ώρα που οι άνδρες του προσπαθούσαν να εξοπλίσουν ένα από τα πυροβόλα. Φλόγες ξεπηδούν από τα υποφράγματα, τα καταστρώματα, τη γέφυρα. Τα πυρακτωμένα σίδερα στέλνουν μια φαντασμαγορική ανταύγεια πάνω στα κύματα, ενώ ο δυνατός αέρας μεταφέρει τις οιμωγές και τις κραυγές βοήθειας των ναυαγών, τονίζοντας το τρομερό δράμα με επιβλητικό φόντο το φλεγόμενο καράβι. Πρόκειται για αληθινή κόλαση.

Το άγημα λείας επιβιβάζεται στο γαλλικό πλοίο για να συλλέξει πολύτιμα έγγραφα, ενώ το «Atlantis» πλησιάζει τις σωστικές λέμβους. Περισυλλέγουν 42 Βρετανούς, 14 Γάλλους και 7 Νέγρους, πολλοί από τους οποίους είναι τραυματίες. Μετά την επιστροφή του αγήματος το επιδρομικό δίνει τη χαρακτηριστική βοή στο φλεγόμενο απ' άκρου εις άκρο «Commissaire Ramel» που χάνεται με αφρούς μέσα στα φουρτουνιασμένα νερά του ωκεανού. Παράξενα παιχνίδια παίζει η μοίρα. Μέσα στον αφρό αρχίζει η ζωή ενός καραβιού όταν σπάνε τη σαμπάνια κατά την καθέλκυσή του και μέσα στον αφρό πεθαίνει όταν βυθίζεται.

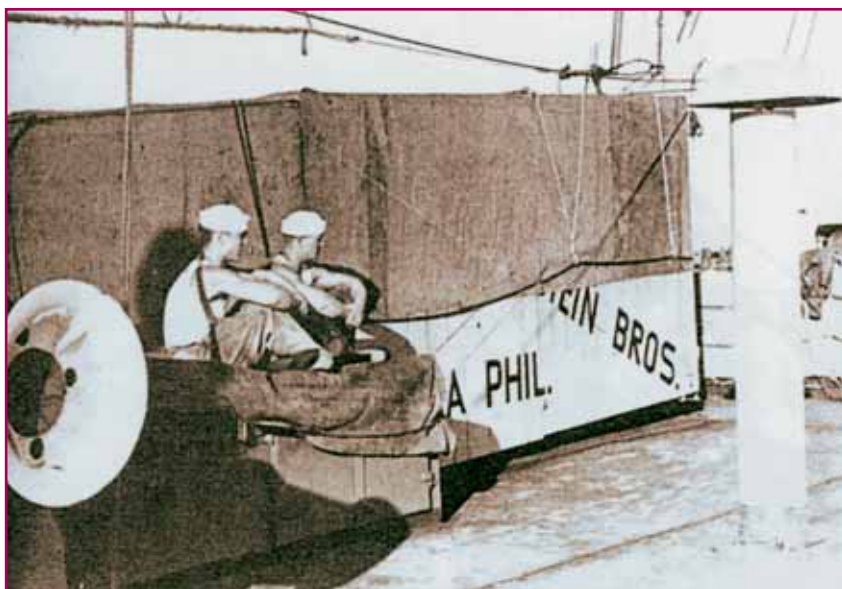
Η απώλεια του «Commissaire Ramel» δεν στενοχωρεί μόνο το πλήρωμα του γαλλικού πλοίου, αλλά και τους Γερμανούς γιατί μαζί μ' αυτό ναυάγησαν και οι ελπίδες τους να απαλλαγούν από τους αιχμαλώτους που ο αριθμός τους έχει αυξηθεί επικίνδυνα, μαζί με τους τραυματίες.

Η δυσθυμία τους μεγαλώνει όταν ο σταθμός του Κολόμπο μεταδίδει προς όλα τα βρετανικά εμπορικά και πολεμικά που πλέουν στον Ινδικό την εμφάνιση του εχθρικού επιδρομικού, με την ακριβή του θέση. Το «Atlantis» έχει προδοθεί!

Ο Ρόγκε μαζί με τους 622 αιχμαλώτους σπεύδει ολοταχώς να εξαφανιστεί στην απεραντοσύνη του ωκεανού, μακριά από τα δρομολόγια των εμπορικών. Θέλει να αποφύγει ανεπι-

Το «Atlantis» στον Ατλαντικό με θαλασσοταραχή.

Το καμουφλάζ που γινόταν στα πυροβόλα του πλοίου με ονόματα στα κιβώτια ναυτιλιακών εταιριών.

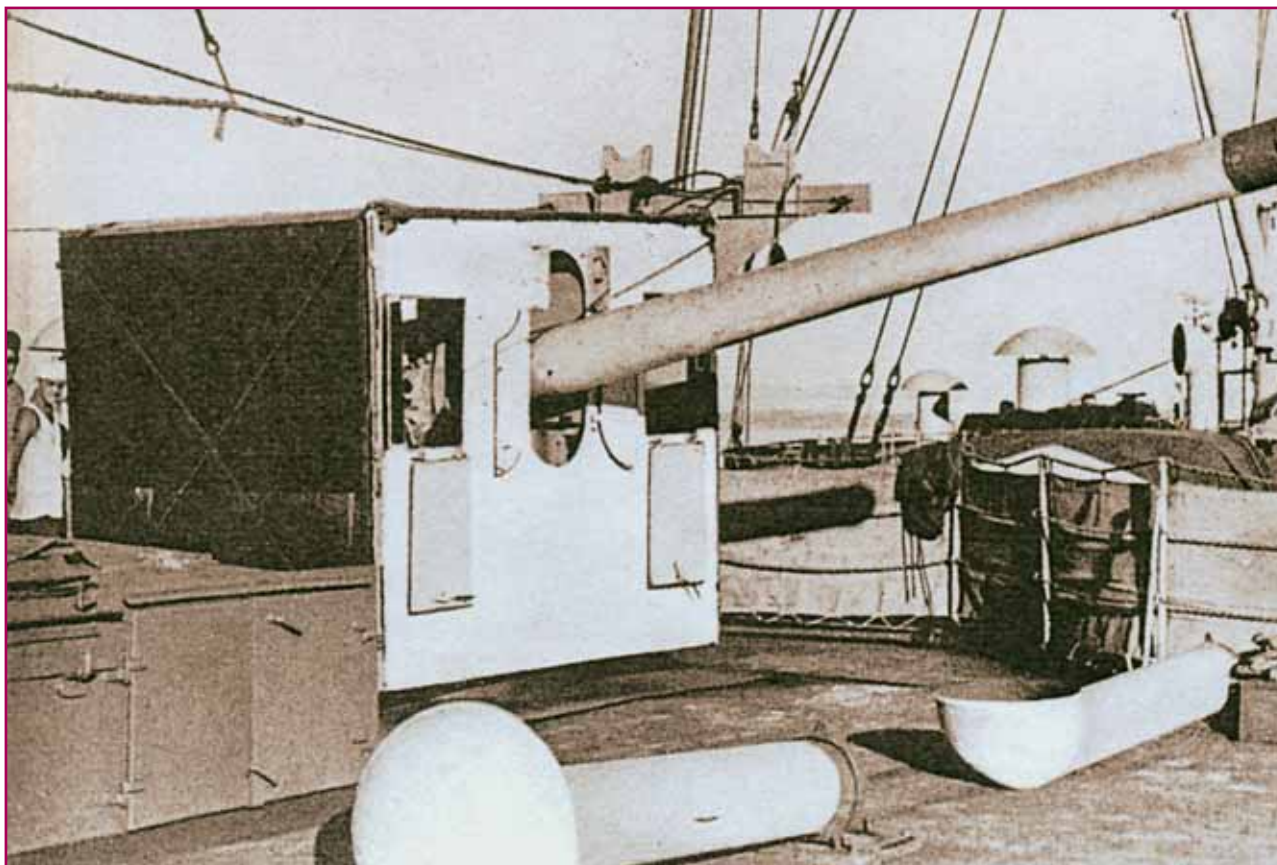
θύμητες συναντήσεις τώρα που τα πολεμικά θα έχουν εξαπολυθεί για να τον εντοπίσουν.

Απαλλαγή από τους αιχμαλώτους

Ένας μήνας έχει περάσει άπρακτος από το τελευταίο επεισόδιο. Ήταν κάτι που επεδίωκε ο Ρόγκε για να ηρεμήσουν, κάπως, τα πνεύματα και να ατονίσουν οι συμμαχικές έρευνες για ανεύρεσή του. Το πλήρωμα απολάμβανε από το ραδιόφωνο τη χορευτική μουσική από τους σταθμούς της Μπατάβια. Οι Γερμανοί ναύτες μαζί και οι αιχμάλωτοι βύθιζαν το βλέμμα τους μακριά στον ορίζοντα, πάνω από την

ήρεμη σαν λάδι θάλασσα και άφηναν τη φαντασία τους να πλανηθεί σε άλλους κόσμους, άλλους ανθρώπους και άλλους καιρούς. Προσπαθούσαν να αποδιώξουν από τη σκέψη τους τη σκληρότητα του πολέμου, ενώ το μέλλον τους διαγραφόταν αβέβαιο και τρομακτικό.

Σ' αυτή την ψυχολογική κατάσταση βρίσκονταν την 22α Οκτωβρίου 1940 όταν στις 07.35 ο οπτήρας εντόπισε πλοίο πλώρα δεξιά. Τα κυάλια στρέφονται προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση. Όταν προσέγγισαν στα 2,5 μίλια διέκριναν κάτω από τη γέφυρα του άγνωστου πλοίου ζωγραφισμένη

Ένα από τα πυροβόλα του «Atlantis».

τη γιουγκοσλαβική σημαία. Ήταν ουδέτερο.

«Σταματήστε αμέσως για νηοψία. Μην χρησιμοποιήσετε τον ασύρματο», εκπέμπει το επιδρομικό. Άκρα σιγή από το γιουγκοσλαβικό που συνεχίζει την πορεία του. Το «Atlantis» πλησιάζει στα 1.200 μέτρα χωρίς να φαίνεται καμία κίνηση πάνω στο μυστηριώδες πλοίο που συνεχίζει αμέριμνο την πορεία του. Η φαντασία γοργοπετάει πάνω στη γέφυρα του επιδρομικού. Μήπως πρόκειται για παγίδα ή για ένα σύγχρονο «πλοίο-φάντασμα». Πάντως δεν φαινόταν να είναι εξοπλισμένο. Ξαφνικά βλέπουν ένα ναύτη να τρέχει με τις πιτζάμες στη γέφυρα να σηκώνει στον ιστό το διεθνές σήμα «Κατάλαβα» και το πλοίο να κάνει κράττει τις μηχανές. Την ίδια στιγμή από το θάλαμο ασυρμάτου του επιδρομικού αναφέρουν ότι το γιουγκοσλαβικό χρησιμοποιεί τον ασύρματό του. Με την αποκάλυψη των πρυμναίων πυροβόλων που διατάζει ο Ρόγκε το γιουγκοσλαβικό διακόπτει τις εκπομπές. Όταν το άγημα νηοψίας πλησιάζει ο γιουγκοσλάβος ασυρματιστής αρχίζει και πάλι να εκπέμπει

και με πονηριά να ρωτά. «Ποιο είστε; Εδώ πλοίο Durmitor». Φυσικά οι Γερμανοί δεν απαντούν. Πρόκειται για παλαιότατο σκάφος εκτοπίσματος 5.620 τόνων, με 37 άνδρες πλήρωμα, λίγα αποθεματικά νερού και τροφίμων, αλλά πολλούς αρουραίους! Μεταφέρει αλατόπετρα από την Ισπανία στη Χιροσίμα της Ιαπωνίας.

Στη μικρή σύσκεψη στο καρρέ αξιωματικών του επιδρομικού όλοι σκέπτονται ότι η μεταφορά αιχμαλώτων στο «Durmitor» είναι αναγκαία για να αποσυμφορηθεί το «Atlantis». Ο αριθμός των 622 αιχμαλώτων είναι πολύ μεγάλος που εκτός από προβλήματα σίτισης, δημιουργούσε και προβλήματα ασφάλειας. Χωρίς χρονοτριβή αποφασίζεται ο ανθυποπλοίαρχος Ντετσέλ με λίγους Γερμανούς και το πλήρωμα του «Durmitor» να το οδηγήσουν στο Μογκαντίσιο της Ιταλικής Σομαλίας.

Αμέσως μεταφέρονται 266 αιχμαλωτοι αφού τους εφοδίασαν με στρώματα και κουβέρτες, αλλά η θέση τους κάθε άλλο παρά καλή ήταν. Το αλάτι πάνω στο οποίο ήταν αναγκασμένοι να κοιμούνται πότιζε τα πάντα

και ερέθιζε το δέρμα και τα μάτια. Μετά από 29 ημέρες ταξίδι με πολλές περιπέτειες, έλλειψη νερού –ένα φλυτζάνι κατ' άτομο την ημέρα– και τροφίμων, αλλά και καυσίμων φθάνουν στην Ιταλική Σομαλία. Αντί άλλης υποδοχής συλλαμβάνονται όλοι, κρατούμενοι από τις ιταλικές αρχές.

Το «παράξενο καράβι»

Ο τροπικός ήλιος του Ινδικού έκαιγε λαμαρίνες και ανθρώπους με θερμοκρασίες γύρω στους 45 βαθμούς πάνω στο γερμανικό επιδρομικό. Και μόλις έδυε, βουτηγμένος μέσα στη θάλασσα με τις πλέον απίθανες αποχρώσεις του κόκκινου, η θερμοκρασία έπεφτε στους 28 βαθμούς με τη θάλασσα να είναι ακόμα ζεστή. Αρκετές μέρες είχαν να συναντήσουν πλοίο και η απραξία τους είχε κουράσει.

Είμαστε στις 10 Νοεμβρίου 1940. Την προηγούμενη το «Atlantis» είχε βυθίσει το νορβηγικό τάνκερ «Teddy». Μόλις έχει πέσει η νύχτα και το επιδρομικό ταξιδεύει στη μέση του ωκεανού μεταξύ Κεϋλάνης και Σουμάτρας. Οι σειρήνες του συναγερμού ξαφνιάζουν το πλήρωμα που τρέχει στις θέσεις μά-

χης. Την ίδια, περίπου, ώρα ανέτειλε και η σελήνη για να φωτίσει την τροπική νύχτα με το άπλετο φως της.

Δεν έχει περάσει πολύ ώρα όταν στο φως της φεγγαρόλουστης βραδιάς, ξεχωρίζουν τα χαρακτηριστικά ενός πλοίου που φαίνεται για πετρελαιοφόρο.

Αμέσως καταστρώνεται το σχέδιο δράσης. Ο Γερμανός κυβερνήτης είναι αληθινός άσος στις μεταμφιέσεις, όχι μόνο του πλοίου του, αλλά και του πληρώματος. Στολές του ναυτικού όλων των κρατών, σημαίες όλων των εμπορικών ναυτικών του κόσμου, περιεργά όπλα και ένα απέραντο απόθεμα ξυλείας, μουσαμάδων και ό,τι άλλο μπορεί να φανταστεί κανείς για να μεταμφιέζουν το «Atlantis», υπήρχαν στις αποθήκες του. Μπορούσε να αλλάξει 26 διαφορετικές σιλουέτες. Χάρη στη φαντασία και την ικανότητα του ίδιου αλλά και του πληρώματος, που όπως είπαμε ήταν διαλεγμένο από τους καλύτερους ναύτες, παραπλανούσαν τους αντιπάλους. Ορισμένες φορές με τις μεταμφιέσεις αυτές δινόταν και ένας χιουμοριστικός τόνος μέσα στην τραγικότητα των επιχειρήσεων.

Το πετρελαιοφόρο ανύποπτο συνεχίζει την πορεία του παράλληλα με το γερμανικό επιδρομικό που έχει ελαττώσει ταχύτητα για να το παρακολουθεί.

«Φαίνεται ότι κοιμούνται σαν αγγελούδια», λέει ο αξιωματικός φυλακής (βάρδιας) στον Ρόγκε. Ο Γερμανός ασυρματιστής αναφέρει ότι ο αντίπαλος χρησιμοποιεί τον ασύρματο στέλνοντας σήμα κινδύνου, με το στίγμα του και ότι παρακολουθείται από άγνωστο πλοίο. Συγχρόνως αλλάζει πορεία προς νότο και το επιδρομικό το ακολουθεί. Ο έμπειρος κυβερνήτης του πετρελαιοφόρου Νορβηγός Λάιφ Κρογκ είχε εντοπίσει με γυμνό μάτι το γερμανικό πλοίο από απόσταση 2.000 μέτρων.

Ο Ρόγκε βλέποντας ότι έχει προδοθεί, προς στιγμή, σκέπτεται να δώσει συνέχεια με τα πυροβόλα, αλλά μετά από ψυχραιμότερη σκέψη αποφασίζει να χρησιμοποιήσει το φορτίο των 10.000 τόνων πετρελαίου που μεταφέρει το νορβηγικό πετρελαιοφόρο. Ετοιμάζει το άγημα λείας με επικεφαλής τον υποπλοίαρχο Μόορ ντυμένο Βρετανό υποπλοίαρχο και στέλνει σή-

μα ότι είναι το πλοίο της Αυτής Μεγαλειότητας «Adenor». Ο Νορβηγός πλοίαρχος δεν πειθείται και ζητά από το επιδρομικό να παύσει να τους παρακολουθεί. Ο Ρόγκε προβληματίζεται. Διερωτάται μήπως είχε βυθιστεί το πραγματικό «Adenor», γεγονός που γνώριζε ο Νορβηγός πλοίαρχος;

Οι κρυπτογραφημένες πληροφορίες που στέλνονταν συνεχώς στα επιδρομικά από το Γερμανικό Ναυαρχείο για τις επιχειρήσεις των βρετανικών πολεμικών χρειάζονταν αρκετό χρόνο να αποκρυπτογραφηθούν, λόγω των δυσχερειών που παρουσίαζαν και πιθανόν να είχαν μεταβληθεί τα πράγματα, εν αγνοία των Γερμανών.

Τότε ο Ρόγκε κάνει την αποφασιστική κίνηση. «Επιθυμώ να ενεργήσω νηοψία. Παρακαλώ σταματήστε», σημαίνει στο πετρελαιοφόρο.

Με αγωνία περιμένουν την αντίδραση του Νορβηγού ο οποίος απαντά: «Σήμα σας ελήφθη» και συνεχίζει την πορεία του.

Τι να σημαίνει άραγε αυτό, διερωτάται και πάλι ο Ρόγκε; Στέλνει νέο σήμα: «Εδώ το πλοίο της Α.Μ. Adenor».

Επιτέλους, ο Νορβηγός πλοίαρχος απαντά: «Εδώ πλοίο Ole Jacob σταματώ». Ανακούφιση αισθάνονται στη γέφυρα του επιδρομικού. Το πρώτο μέρος του σχεδίου έχει επιτύχει. Ακολουθεί το δεύτερο και δυσκολότερο γιατί ο Νορβηγός φαίνεται πολύ καχύποπτος και συνεχίζει να εκπέμπει στα 600 μέτρα μήκος κύματος σήμα κινδύνου με το στίγμα του.

Δεν υπάρχει πλέον καιρός για χάσιμο. Το «Atlantis» πλησιάζει και κατεβάζει τη βενζινακάτο μέσα στην οποία βρίσκονται επτά ναύτες εξοπλισμένοι σαν αστακοί με χειροβομβίδες και αυτόματα, προφυλαγμένοι κάτω από ένα μουσαμά ώστε να μη φαίνονται. Διακρίνονται μόνο στην πρύμη δύο άνδρες και ο Μόορ με στολή Βρετανού υποπλοίαρχου. Οι Νορβηγοί θεωρώντας ότι πρόκειται για μια αθώα νηοψία δεν αντιδρούν. Η βενζινακάτος πλευρίζει το πετρελαιοφόρο και οι Νορβηγοί φωτίζουν με φορητό φανό το πλήρωμα πριν ρίξουν την ανεμόσκαλα. Το πυροβόλο του νορβηγικού είναι επανδρωμένο και οι σκοποί κρατούν όπλα.

«Είστε Άγγλοι;» ρωτούν από το παράξενο πλοίο.

«Ναι», απαντούν από τη βενζινακά-

το και ζητούν να ρίξουν την ανεμόσκαλα.

Πρώτος ανεβαίνει στο κατάστρωμα ο Μόορ και με μια απότομη κίνηση, που ασφαλώς κανένας δεν περίμενε, αρπάζει τα όπλα από τα χέρια των σκοπών και τα πετά στη θάλασσα. Αμέσως πετά το πηλίκιο και το σακάκι της αγγλικής στολής οπότε εμφανίζονται τα διακριτικά του αξιωματικού του Γερμανικού Ναυτικού στο στήθος και φορά ένα μπερέ με το γερμανικό αετό. Βγάζει από τη θήκη το πιστόλι του και μ' ένα χαμόγελο καληπερίζει τους Νορβηγούς. Ο αιφνιδιασμός είναι ολοκληρωτικός. Εν τω μεταξύ σαν αϊλουροι έχουν ανέβει στο κατάστρωμα και οι άλλοι Γερμανοί ναύτες. Με μεγάλες δρασκελιές φθάνουν τη γέφυρα αιφνιδιάζοντας τον πλοίαρχο από τον οποίον ζητούν να διατάξει το πλήρωμα να μην αντιτάξει καμία αντίσταση. Ο Λέιφ Κρογκ κοιτώντας με περιφρόνηση τον Μόορ, αναγκάζεται να παραδοθεί θεωρώντας μάταιη κάθε αντίσταση. Η όποια ανταλλαγή πυροβολισμών αρκούσε για να πάρουν φωτιά τα αέρια των πετρελαίων και να ανατιναχθεί το πετρελαιοφόρο.

Ο ασυρματιστής του αγήματος μεταδίδει με τη συμμαχική εμπιστευτική κλειδα ακύρωση των προηγούμενων σημάτων κινδύνου που είχε εκπέμψει το «Ole Jacob», με σκοπό την καθυστέρηση της συμμαχικής αντίδρασης από τις αμφιβολίες που θα γεννούσε.

Το φορτίο του πετρελαιοφόρου που κατευθυνόταν από Σιγκαπούρη προς Σουέζ ήταν βενζίνη αεροσκαφών που προοριζόταν για τα συμμαχικά στρατεύματα της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής. Μολονότι δεν έφερε πετρέλαιο ντήζελ που χρειαζόταν το επιδρομικό, οι 8.305 τόνοι βενζίνης ήταν σωστός θησαυρός για την αεροπορία του «Africa Korps», ενώ στερούσε από τα συμμαχικά στρατεύματα του μεσογειακού θεάτρου επιχειρήσεων το πολύτιμο αυτό φορτίο.

Ο Ρόγκε, χωρίς δεύτερη σκέψη, βάζει 7 Γερμανούς και 10 Νορβηγούς, που δέχθηκαν εθελοντικά, να παραμείνουν στο πετρελαιοφόρο και τους δίνει σημείο συνάντησης με το επιδρομικό μετά μερικές ημέρες. Αυτός με μεγάλη ταχύτητα απομακρύνεται προς την αντίθετη κατεύθυνση για να χαθεί στην απεραντοσύνη του ωκεανού.

Συνεχίζεται